

Najaar editie 2018

De Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen

Een portret van
Marlis Hoek
Jaarprogramma 2019

BELEEF DE NATUUR!

www.kampeerenoutdoorreiling.nl
www.kampeer-winkel.eu

Hardenberg
Almelo

Hardenberg ± 4000m²
 Almelo ± 900m²

Ook voor onderhoud en schadeherstel aan uw caravan of camper kunt u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.
 Kijk voor de actuele **aanbiedingen** op www.kampeerenoutdoorreiling.nl

Hardenberg:
 • In- en verkoop caravans
 • Caravanonderdelen
 • Verhuur caravans
 • Kampeer artikelen
 • Outdoor artikelen
 • Kleding
 • Wandelschoenen

Winkel / Caravans / Verhuur / Werkplaats
 Hardenberg
 Loswal 2
 7772 TT
 T 0523 260398

Winkel
 Almelo
 Hospitaalweg 4
 7607 TW
 T 0546 815647

De grootste kampeerwinkel van Overijssel!

Pearle Opticiens Hardenberg
 Fortuinstraat 3a
 Tel. (0523) 27 16 10

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
 MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

(0523) 28 27 26
mail@vrieling.nl
vrieling.nl

Wij staan voor u klaar!

JUMPER
de diersuper

OVERWEG JUMPER HARDENBERG
www.overweghardenberg.nl
 Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T.0523-261684

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
 Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
 Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
 Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
 Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
info@woonwinkelramaker.nl

SERVICE- EN TANKCENTER DE GROOT

BRUCHTERWEG 99
7772 BK HARDENBERG
TEL.: 0523-761500

T W E E W I E L E R S
 MOLENPLEIN 4
 HARDENBERG
 TEL. (0523) 26 20 54

Voorwoord

De dagen worden korter, de temperatuur daalt en de allerlaatste bladeren vallen op het moment van schrijven van de bomen. Bomen trekken hun bladgroenkorrels terug in de stam, waardoor we de afgelopen tijd konden genieten van de mooiste herfstkleuren. Straks in het voorjaar worden die bladgroenkorrels weer ingezet om op volle kracht de aarde van zuurstof te voorzien. Mens en natuur maken zo in deze wintermaanden een terugtrekkende beweging, om op te laden voor een nieuw groeiseizoen.

Herfst en winter, het is een tijd om zuinig te zijn op waardevolle zaken, net als de bomen die zuinig zijn op hun bladgroenkorrels. Zuinig zijn op waardevolle mensen, zoals die mensen binnen onze IVN-vereniging die zich individueel of in werkgroepen inzetten voor de natuur en natuur-educatie.

De inzet van mensen binnen onze vereniging is kortgeleden besproken tijdens de jaarlijkse vergadering met de coördinatoren van de werkgroepen en de natuurgidsen. Het nieuwe excursieprogramma voor volwassenen en voor de jeugd is daar vastgesteld. Het excursieprogramma van 2019 heeft als thema 24/7 natuur. Op alle tijdstippen van de dag/nacht worden het jaarrond excursies en lezingen aangeboden. In 2019 mogen we onder andere Koos Dijksterhuis verwelkomen tijdens een lezing. Koos Dijksterhuis is columnist voor dagblad Trouw en hij schrijft bijna dagelijks columns over de natuur. Naast deze lezing worden er in 2019 verschillende excursies georganiseerd, vindt er op 19 maart de ledenvergadering plaats en is de ledenavond op de agenda gezet voor 30 augustus 2019.

Als bestuur zetten we in 2019 in op een goed functionerend bestuur, actieve werkgroepen en een afwisselend excursieprogramma met enthousiaste gidsen. Aankomend jaar volgen Peter Spijkerman en Jaap Muilwijk namens onze vereniging de natuurgidsenopleiding in Zwolle. In 2019 zijn drie bestuursleden aftredend. Dit betekent dat we nieuwe mensen zoeken om zitting te nemen in het bestuur. Denk gerust met ons mee over geschikte kandidaten.

In 2018 hebben we met elkaar de schouders onder de IVN-vereniging gezet, allen op onze eigen wijze en plaats. Laten we in 2019 opnieuw de krachten bundelen! Voor nu wens ik u, mede namens het bestuur, fijne feestdagen toe met allen die u lief zijn.

Jacobien Dijkstra
Voorzitter IVN Afdeling Hardenberg-Gramsbergen

Colofon

De Hommel
Afdelingsblad van de IVNafdeling Hardenberg/Gramsbergen.
23ste Jaargang,
Najaar editie

Contactadres Secretariaat:
Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen.
E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:
Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar.
E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Hoofredactie en lay-out:
Cock Slootweg, Baukje Reitsma.

Aan de uitgave werkten mee:
Jacqueline Slootweg, Jacobien Dijkstra, Julian Overweg,
Henk van Duuren, Lydia de Waard-Levöleger, Gert Diepeveen,
Gert Kremer, John Roeden, Yolande van der Aa

Lambert Zandman, Loeki v.d Schoor, eindredactie.

Fotografie:
Fotografen IVN afdeling Hardenberg/Gramsbergen.

Drukker:
Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

3	Voorwoord
4 t/m 12	Afdelingsnieuws
12 t/m 16	Natuurnieuws

Voorpagina

De foto op de voorpagina is gemaakt door Peter Spijkerman.
Het zijn blauwgroene trechtertjes.

Duizend soorten *Het goudvenstertje, een nachtvinder voorkomend in het Vechtpark*

Alle soorten tellen mee!

Gedurende 2019 organiseren IVN Hardenberg-Gramsbergen en Natuuractiviteitscentrum De Koppel gezamenlijk een duizendsoortenjaar in het Vechtpark.

Het doel is om in het komende jaar 1000 soorten te registreren op de soortenlijst van dat gebied op waarneming.nl. Iedereen kan meehelpen door waarnemingen tussen **1 januari en 31 december 2019** door te geven via die website.

Uiteraard stoppen we niet met het grondige onderzoek, mocht de mijlpaal van 1000 soorten bereikt worden, maar dat streefaantal is wel een mooie uitdaging aangezien er tot dusver net meer dan 800 soorten op de gebiedslijst staan. Op 1 januari 2019 start de teller met 0, dus kom maar op met de waarnemingen van vaste Vechtparkbewoners zoals het waterhoentje, de paardenbloem en het konijn.

In samenwerking met Staatsbosbeheer doet de Nachtvinderwerkgroep in dit projectjaar onderzoek op twee locaties in het Vechtpark en ook andere werkgroepen gaan speuren in het gebied.

Op <http://floraenfaunahardenberg.nl/vechtpark1000> kun je de laatste ontwikkelingen volgen.

Tekst en foto's; Julian Overweg, coördinator werkgroep Nachtvinders

Holenduif in het Vechtpark

Werkgroep Paddenstoelen

Biologie en mythe van de vliegenzwam

Biologie

De vliegenzwam (*Amanita muscaria*) is wel de bekendste paddenstoel van Europa. En niet alleen van Europa, maar van het hele noordelijk halfrond, ook van Noord Amerika. De vliegenzwam hoort tot de amanita, een hoog ontwikkeld zwammen geslacht. Deze zwammen vormen ectomyco-rhiza met bomen. De zwamvlok omgeeft de haarwortels van de boom, waardoor de boom beter mineralen en water opneemt. De zwam krijgt in ruil voedingsstoffen die de boom in het bladgroen zet. Bomen die in verbinding met zwammen staan, zijn vitaler dan bomen die het zonder moeten stellen. De vliegenzwam staat het meest in de buurt van berken, maar eik, beuk, den en spar kunnen ook partners zijn.

De vliegenzwam begint als een bol, omgeven door een vlies. Dit vlies breekt als de zwam uitgroeit en vormt ringen op de knolvormige voet, een ring om de steel en witte stippen op de hoed. De stippen kunnen eraf regenen. De hoed varieert van dieprood tot oranje geel. Paddenstoelen zijn de vruchten van de zwamvlok; tussen hun plaatjes vormen zich de sporen. Zijn deze uitgestrooid, dan verwelkt de paddenstoel snel.

Mythe

Dan de naam. De eerste verklaring: de hoed werd in een schotel melk of suikerwater gelegd, vliegen die er van snoepten vielen vervolgens dood neer.

De tweede verklaring: vliegen duidt op de hallucinerende werking en zou gebruik worden in heksenzalf.

De hallucinogenen stoffen bevinden zich voornamelijk in het rode vlies; het zijn muscarine, muscimol, muscazone en iboteenzuur. De hoeveelheid kan sterk verschillen, afhankelijk van het seizoen, de bereidingswijze en de manier van gebruik. Maar ook de geestelijke toestand van de gebruiker heeft invloed op het effect. De eerste twee zijn de belangrijkste. Ze lijken sterk op acetylcholine, een stof in de hersenen voor het doorgeven van impulsen tussen de zenuwen. Iboteenzuur verandert bij drogen in muscimol, waarbij de werking tot 5 maal sterker wordt. Het is vrijwel zeker dat de vliegenzwam al heel lang gebruik wordt door sjamanen en andere om hallucinaties op te wekken. Men heeft afbeeldingen gevonden samen met anderen symbolen die wezen op reizen naar een andere wereld. In Siberië wordt de vliegenzwam nog steeds gebruik om gewoon vrolijk te worden of als hallucinerend middel. Het kan 20 min. tot 2 uur duren voor het effect merkbaar wordt.

Ook het berserk (sterk als een beer) bij de Vikingen wordt aan de vliegenzwam toegeschreven, vooral omdat de goedstoestand voor het eten belangrijk is voor de uitwerking. Eet men hem dus om strijdlustig te worden, dan geeft het meestal ook dat effect. Recente theorieën geven aan dat de vliegenzwam een van de meest gebruikte middelen binnen de Indo-Europese mythen en religies is.

De vliegenzwam is zelden dodelijk, maar bij veel gebruik kan men wel behoorlijk ziek worden

Bron: <https://antoinetteduijsters.wordpress.com/>

Tekst en foto's:

Lydia de Waard-Levöleger, Paddenstoelen werkgroep

Oude vliegenschwammen,
de jonge exemplaren verschijnen alweer

De splijtzwam

Van alle zwammen is de splijtzwam wel de vreemdste. Hij komt over de hele wereld voor, in allerlei klimaatsoorten, van het tropisch regenwoud tot arctische gebieden. De zwam heeft een voorkeur voor dichtbevolkte regio's. Op de Noord- en Zuidpool beperkt hij zich tot schepen en onderzoekstations. Het substraat is ook zeer variabel, hij komt voor in houten- of stenen gebouwen, op campings en vakantieparken, maar ook op allerlei werkplekken, zoals in fabrieken, kantoren en ziekenhuizen. Ook zijn er enkele waarnemingen bekend van boerenbedrijven en kassen. Er zijn twee meldingen van kolonisatie in verenigingen. Er vindt geslachtelijke voortplanting plaats, maar de omstandigheden waaronder dit plaatsvindt zijn onbekend.

Uiterlijke kenmerken

De splijtzwam is één van de moeilijkst te determineren soorten. Niet alleen is de kleurvariatie groot, ook de omvang en grootte zijn zeer variabel. Er zijn waarnemingen bekend van bijna wit (licht blond) tot donkerbruin/zwart. De lengte varieert van ongeveer 150 tot 200 cm., al zijn er ook enkele kleinere- en grotere exemplaren gevonden.

Ondanks het feit dat er voldoende waarnemingen zijn is het niet gelukt om een bruikbare foto te maken. Ook zijn er geen goede microscopische opnamen.

De splijtzwam behoort tot de parasieten, de gastheer ondervindt altijd nadeel van zijn aanwezigheid.

Het rare is dat iedereen schijnt te weten dat de zwam aanwezig is, maar bestrijding is vaak onmogelijk. Het beste is om alert te zijn en eventuele sporen onmiddellijk te verwijderen.

Tekst: Lydia de Waard-Levöleger, Paddenstoelen werkgroep

Met de paddenstoelengroep op pad

Het was dinsdag 13 november 2018 en de afspraak was om in die vroege morgen om 9.30 uur in het bos bij de vuilnisbelt aan de Ommerweg te zijn. Nou gekker kan toch niet... de 13de en de 11de? We moesten er rechtstreeks naar toe en wachten bij de slagboom of samenkomen bij De Koppel. Ik was op tijd, maar wel de laatste in het "Difflerveld" zoals men het gebied daar noemt.

We wilden deze morgen aardsterren en kluifzwammen zoeken! Nou geen één gevonden!!

Wel ander mooi spul, zoals trechterzwammen, die naar anjans geuren en grijsachtige russula's, waar de meningen over verdeeld waren.

Om 11.30 uur waren we weer terug bij de auto's, Het was een mooie ochtend met als resultaat : 44 soorten zwammen en zonder regen.

De mooiste vondst was voor mij de konijnenkeutel met gele/oranje achtige knopjes op een steeltje. Deze kreeg ik van Gerry Kelder. Die middag hem direct onder het glas van mijn microscoop bekeken en toen zoeken en via waarneming.nl op het forum gezet.

Dit kleine keuteltje met een 10-tal knopjes heet: roze mestknopsteeltje - *stilbella erythrocephala*.

Van een kennis uit Almelo heb ik de microscopische gegevens gekregen.

Zo ga je voor aardsterren en ga je met een keuteltje naar huis.

Tekst en foto's: Gert Kremer, lid paddenstoelenwerkgroep

De paddenstoelenwerkgroep in het bos

roze mestknopsteeltje,
Stilbella erythrocephala.

De Groene deur

door Jacqueline

IVNers stellen zich voor

Vandaag ga ik op bezoek bij Marlis Hoek. Het is een mooie dag en ik rij een groen stuk Hardenberg binnen. Veel bomen, struiken en vijvers zorgen voor een prettige woonomgeving. Een plekje voor de foto van Marlis is snel gevonden in de natuurlijk ingerichte tuin. Marlis vertelt wat er zoal groeit en bloeit. De rozen staan nog in bloei. Veel verschillende vogels bezoeken haar tuin, zelfs de groene specht met zijn aparte geluid. De hoge bomen langs de rand geven schaduw en het gevallen blad zorgt juist in deze herfsttijd op de grond voor beschutting voor allerlei dieren. Marlis vertelt enthousiast over hun egelfamilie. Vader, moeder en egelkroost wachten iedere morgen tot de voederbak gevuld is; egelvoer met gedroogde meelwormen en een vers bakje water. Daar kom je wel voor terug!

Marlis is op 8 juni 1948 in Bremervörde in Duitsland geboren en heeft één broer. Vader had een installatiebedrijf en moeder deed de winkel en de administratie. Dat was de hele week hard werken. Ze woonden lekker buiten, naast een boerderij. Het was een liefdevol gezin met veel dieren om hen heen. Zo werd het hele dorp regelmatig van jonge poesjes voorzien. De vader van Marlis trok dikwijls met hen de natuur in, op zoek naar zwakke dieren of om vogels te spotten. Het was een groot gebied waarin ze goed de weg wisten en veel kennis van de natuur opdeden. Voor Marlis is deze kennis bepalend geweest voor haar verdere leven. Ze gaat in haar jeugd de verpleegstersopleiding volgen, maar kan wanneer ze later in Nederland gaat werken met haar Duitse diploma hier niet aan de slag. Dat was zo in die tijd. Marlis kiest daarom een andere richting en gaat doorleren, ze wordt lerares Duits en geeft twintig jaar les aan een middelbare school. In 1963 leert Marlis Leo kennen, ze trouwen in 1970 en krijgen twee jongens. Ze hebben vier kleinkinderen, die regelmatig komen logeren. Lekker druk, maar wel gezellig. Marlis is sinds 2012 lid van het IVN en heeft de vogelcursus gedaan. "Heel leerzaam", vertelt ze, want ze is niet alleen gek van de natuur, maar vooral van vogels. Marlis stortte zich in allerlei groene activiteiten binnen het IVN en werd overal voor gevraagd, maar het werd haar een beetje te druk, dus moest ze keuzes maken. Marlis houdt ook van wandelen en fietsen. Eén keer per jaar gaan ze naar een boerderij in Oostenrijk, helemaal afgelegen op een berg; daar huren ze een paar kamers. Rust en de fraaie natuur maakt immers een ander mens van je. Marlis gaat dan een hele dag alleen de berg op, vier of vijf uur wandelen, op zoek naar de gemzen en zowaar ze komt ze nog tegen ook. Het belangrijkste is dat je rustig loopt of even gaat zitten, want dan komen ze dichterbij. Leo blijft intussen lekker bij de boerderij. Er wonen zelfs beren boven op de berg. Marlis vertelt ook over haar favoriete Waddeneiland Vlieland. Een echt vogeleiland, waar je heerlijk door de duinen en langs het strand kunt struinen. Eens heeft Marlis er een flamingo gezien en de wielewaal gespot, want Marlis kent veel vogels bij naam en kan ze goed herkennen. Het schijnt overigens dat er in Zeeuws-Vlaanderen een flamingo-kolonie zit. Marlis vindt dat de

natuur puur moet blijven en ze springt regelmatig in de bres waar dat nodig is. Neem nou die bomen hier langs de tuin, vertelt ze, die moesten weg, maar dankzij Marlis mogen ze blijven. Bij de vijver hiernaast zitten twee ijsvogels, prachtig toch, zo in een woonwijk. Marlis is met de natuur opgegroeid, weet haar te respecteren en wil ervoor zorgen dat het goed blijft gaan. Ze is erg actief met de jeugd, o.a. waterdiertjes zoeken in de zomer en nu de paddenstoelenexcursie met Gert. Marlis doet ook mee aan een waterproject op scholen, de kinderen bewust maken, maar vooral dat ze er later wat aan hebben. Marlis geniet ook van de natuur in haar omgeving, het werken in de tuin, de vogels die veel beschutting vinden in de bomen en op de grond. Tuinieren doen ze samen en ik zie dat Leo onder de bomen bezig is. Even denk ik aan de egelfamilie: die hebben het toch goed hier. Vlieland trekt ieder jaar weer, zelfs de kinderen gaan daar naartoe. Ook zij hebben het "groene" virus meegekregen. In de voortuin bewonder ik de kleur van de nog bloeiende rozen, Marlis vertelt dat ze de rozen op een hoop had gevonden en dat de kleur een verrassing was.

Zo zie je maar, voor mij is het vanmiddag ook weer een verrassing.

Tekst en foto's: Jacqueline Slootweg

Buitengroetjes

Van binnen naar buiten

Op mijn werktafel ligt mijn schildersblok en ik maak een aquarel. Een herfstbos, de hoge bomen staan kriskras door elkaar. De groene sparren geven rust en staan wat verder weg. Maar wil je zoiets opzetten dan moet je eerst een boswandeling maken en je ogen goed de kost geven hoe dat bos er in werkelijkheid uitziet. We wandelen dan ook door het herfstige loofbos. Een dikke laag goudgele bladeren en dennenappels dwingen ons goed op te letten waar de wortels van de bomen lopen, want voor je het weet struikel je. Er is genoeg te zien en te horen, ook is er veel meer licht door de kale bomen. Het groenkleurige mos groeit overal op de omgewaaide bomen. De fraaie contouren van de kronkelige takken geven een speciale herfst sfeer. Het dorre blad dwarrelt op de grond en plakt onder je schoenen. We zien dat verschillende bomen de droogte niet hebben overleefd. Dicht bij ons roept de bonte specht vanuit een oude berkenboom. Meerdere vogels, waaronder het roodborstje en de koolmees, genieten van de najaarszon. Het is niet koud, dus lopen we rustig nog een stuk verder; het kraakt ergens en dus blijven we even staan. Twee reebokjes steken in de verte al rennend een paadje over. We kunnen ze nog net zien boven de bramenstruiken uit. Vandaag komen we niemand tegen, alleen de natuur en dat is prettig. Het geeft iets speciaals, die lekkere geur na de regen en het rommelige, fraaie bos in het late zonlicht. Boven ons trekken honderden ganzen de warme streken tegemoet, onder luid gegak houden ze contact met elkaar. De wind trekt aan en na een paar uurtjes heb ik genoeg inspiratie opgedaan voor mijn bos binnen op de tekentafel. Gelukkig hebben we de natuur dicht om ons heen, regelmatig van binnen naar buiten is dus een vaste dagelijkse portie schoonheid, daar kan geen aquarel tegenop.

Tekst en foto: Jacqueline Slootweg

Verzamelwoede

De egel graaft diep onder het bladerdek en zoekt een plek om in de winter schuilen. De eekhoorn verstopt nerveus zijn noten, maar niet alle plekjes zijn veilig daarbuiten. De bosmuis is heel precies en sleept zijn zelf gepelde beukenootjes naar een donkere plek.

Jacqueline Slootweg

Oproep

Werkgroepcoördinator gezocht

In 2014 zijn wij voor het eerst op stap gegaan met de 'natuurkoffer' om een "Groene visite" te brengen aan ouderen met veelal (beginnende) dementie. Een vaste groep vrijwilligers bezoeken de ouderen en geven een invulling aan de natuurbeleving en herinneringen aan vroeger.

Tevens zijn wij dit jaar begonnen met een groepje vrijwilligers binnen de Baalderborg Groep.

Ook voor mensen met een verstandelijke beperkingen zijn de kleuren, geuren en geluiden uit de natuur een mooie ervaring.

Wij zijn op zoek naar een werkgroepcoördinator c.q. aanspreekpunt om de aanvragen te inventariseren en als contactpersoon voor de vrijwilligers te functioneren.

De taken zijn o.a :

-je bent aanspreekpunt voor de 10 vrijwilligers en je inventariseert de verzoeken van diverse huizen en instellingen die graag de "Groene visite" ontvangen.

-1x per jaar heb je een vrijwilligersoverleg om de voortgang van de werkgroep te bespreken.

-tijdinvestering: 3 uur per maand.

Voor vragen of verdere informatie:

Aart Bentsink 06 225 64 398

Kerstboodschap

De redactie wenst u allen een fijne feestmaand en voor 2019 een goede gezondheid en een mooi natuurjaar

Herfst 2018 met de jeugd

Ook dit jaar hebben wij, Gert Diepeveen en ondergetekende, weer onze herfst/paddenstoelen- wandeling gemaakt. Andere jaren hebben we deze wandeling gehouden in de herfstvakantie, nu gebeurde het al in een week daarvoor. Misschien kwam de datum voor een aantal kinderen niet zo goed uit en hebben zich daarom maar zo weinig kinderen opgegeven? Het was wel weer heel gezellig! We hebben veel geleerd over paddenstoelen en de verschillende planten met hun prachtig gekleurde bladeren in de herfst.

De afgelopen zomer was warm en droog, daarom dachten we dat we maar heel weinig paddenstoelen zouden vinden, maar we hebben er toch nog een aantal kunnen ontdekken, zoals de zwavelkop, die in groepjes rond boomstammen groeit, de rodekoolzwam, de parelstuifzwam, krulzwammen en zelfs nog het eekhoortjesbrood.

Gert heeft op een eerdere wandeling prachtige exemplaren van de reuzenbovist, de reuzenzwam en een kankerberk gevonden. Kijk maar naar de foto's.

Na ongeveer drie kwartier zoeken in het gemeentebos bij "De Steenuil" zijn we met de oogst: de paddenstoelen en een paar takken van de kardinaalsmuts, hulst, vogelbes, mos, boomschors en bladeren - voorzichtig neergelegd in kartonnen dozen - naar De Koppel gereden. Daar hebben we al onze vondsten voorzien van naambordjes en mooi neergelegd op de herfsttafel, om zo een stukje natuur te laten zien aan de bezoekers.

Tekst en foto's: Marlis Hoek

Gezocht

Onze afdeling zoekt enthousiaste bestuursleden. De werkgroepen kunnen ook nog wel actieve leden gebruiken!

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden

Dhr. L. Paap, Hardenberg
Dhr. G. Heersmink, Hardenberg
Fam. van Osch, Hardenberg

Inleveren copy

De volgende Hommel zal begin maart 2019 uitkomen. Sluitingsdatum inleveren copy: 1 februari 2019. Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden. Graag de foto's apart inleveren als een JPG-bestand. Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen.

Agenda

2018
Donderdag 27 december
Lange winterwandeling
Naar de Itterbeckerheide en de Radewijkerbeek.

2019
Dinsdag 19 maart
De algemene ledenvergadering.

Zaterdag 9 februari
De Overijsselse Zwamdag in De Koppel
Hebt u serieuze belangstelling voor paddenstoelen dan bent u van harte welkom.

Jaarprogramma 2019

Het thema is: "24/7 natuur"

Gezinnen op weg naar hun slaappleafts in de avond.

Foto: Jan ten Brinke.

Dat houdt in dat er klokrond excursies worden aangeboden: heel vroeg, overdag, bij schemering en bij nacht.

We registreren, jaarrond, i.s.m. de Koppel onze waarnemingen in het Vechtpark (1000 = streefgetal).

Dinsdag 19 maart

Ledenvergadering

Start: 20 uur, De Koppel

Duur: 2 uur

Zondag 7 april

Wandeling Reestdal (10 km)

Start: 14 uur, Wheem, Oud Avereest

Duur: dagdeel

Gidsen: Rutger Bremer en Tienes Bouwman

Info: rhlbremer@outlook.com

Donderdag 11 april

Lezing: Natuurdagboeken

Start: 20 uur, De Koppel

Duur: 2 uur

Spreker: Koos Dijksterhuis

Info: roeden@xs4all.nl

Bijdrage € 7,50

Zaterdag 20 april

Wandeling Lemelerberg (7 km)

Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)

Duur: Dagwandeling

Gids en Scheper: Tienes Bouwman

Info: tieniesbouwman@live.nl

Zaterdag 11 mei

Rheezermaten

Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)

Gidsen: Jacobien Dijkstra en Gert Diepeveen

Info: jacobiendijkstra@hotmail.com

Donderdag 30 mei

Dauwtrappen

Start: 6 uur, De Koppel (met auto's)

Gidsen: Peter Fleurke en Tinus Ekkelenkamp

Info: p.fleurke@hetnet.nl

Vrijdag 31 mei

Vleermuizen

Start: 21 uur, De Koppel (met auto's).

Duur: 2 uur

Gids: Jan van Hoek

Info: janvanhoek@hotmail.com

Zaterdag 1 juni

Vechtival

Start: 10 uur, De Koppel

Duur: hele dag tot ca. 17 uur

Gidsen: Tienes, Peter, Gert

Info: ariane.kamerman@dekoppel.com

Zaterdag 8 juni (14 juni reserve)

Natuur en muziek van de nacht

Start: 21 uur, Broekdijk 7, Bruchterveld

Duur ca. 3 uur

Gidsen: John, Jacobien, Jaap

Info: roeden@xs4all.nl

Zaterdag 15 juni

Fietstocht Vechtdal

Start: 6 uur, De Koppel

Duur: dagdeel

Gidsen: Johan Poffers en Julian Overweg

Info: julianoverweg@hotmail.com

Patrijzen in het Vechtpark.

Foto: Bert Jonkhans.

April en juni / juli

Stinzen / Flora / ad hoc excursies

Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)

Duur: ca. 2 uur

Gidsen: Werkgroep Planten

Info: p.fleurke@hetnet.nl

Zaterdag 6 juli

Wandeling Jodenbergje

Start: 10 uur, De Koppel

Duur: 2 uur

Gids: Jaap Muilwijk

Info: jacobmuilwijk@gmail.com

Het Jodenbergje in het Vechtdal.

Foto: Wilma Meyerink.

Zondag 4 augustus

Engbertsdijksvenen

Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)

Duur: Dagdeel

Gidsen: Rutger Bremer

Info: rhlbremer@outlook.com

Vrijdag 30 aug./31 aug.

Ledencontactavond en

Nachtvlinderavond/nacht

Start: 20 uur, Bijdrage € 5

Gidsen: Julian Overweg en Baukje Reitsma

Info: bauk.reitsma@hetnet.nl

Bloedrode maan van 2018.

Foto: Jan ten Brinke.

“Septober”

Paddenstoelen / ad hoc excursie

Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)

Duur: 2-3 uur

Gidsen: Werkgroep Paddenstoelen

Info: dewaardlevoleger@gmail.com

De hoed van een mycena.

Foto: Peter Spijkerman

Vrijdag 4 oktober

Sterrenwacht Hellendoorn

Start: 18u30, De Koppel (met auto's)

Duur: 2-3 uur

Gidsen: Jacobien Dijkstra en

Jaap Muilwijk

Info: jacobiendijkstra@hotmail.com

Zondag 13 oktober

Wandeling

Start: 14 uur, P Beerzerpoort, Beerze

Duur: 2 ½ uur

Gidsen: Rutger Bremer en Aart Bentsink

Info: rhlbremer@outlook.com

Zaterdag 26 oktober

Nacht van de Nacht

Start: 20 uur v.a. De Koppel

Gidsen: Gert Diepeveen en John Roeden

Duur: 2 uur

Info: roeden@xs4all.nl

Donderdag in november (onder voorbehoud)

Lezing: Tijd bestaat niet, enkel Tij

Start: 20 uur, De Koppel

Duur: 2 uur

Spreker: Hans den Hartog / Vogelwacht Griend?

Info: roeden@xs4all.nl

Vrijdag 27 december

Winterwandeling

Start: 13 uur, De Koppel (met auto's)

Duur: 2 uur

Gidsen: Tinus Ekkelenkamp en Jaap Muilwijk

Info: jacobmuilwijk@gmail.com

Jeugdprogramma 2019

Woensdag 16 januari

Thema: Sneeuw

Sneeuwpop maken

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 20 februari

Thema: Als een vis in het water

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 20 maart

Thema: Voorjaar

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 17 april

Thema: Pasen

14.00 - 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Sneeuwklokjes.

Foto: Ina van Zandwijk

Merel met nestmateriaal.

Foto: Jan ten Brinke

Woensdag 15 mei

Thema: Vogels

14.00 - 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

IVN gidsen: Peter Fleurke, Ineke Rood

Woensdag 12 juni

Thema: Afval

Kijk wat je er allemaal mee kan.

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 26 juni

Thema: Eten uit de natuur

Pluk zelf je eten uit de natuur! We gaan koken en lekker opeten.

IVN gidsen: Peter Fleurke en Marlis Hoek

14.00 – 16.00 uur, De Koppel.

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Lekkere soep!

Dinsdag 23 juli

Thema: Waterdiertjes zoeken

IVN gidsen: Marlis Hoek en Ineke Rood

14.00 - 15.00 uur

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Donderdag 15 augustus

Thema: Waterdiertjes zoeken

IVN gidsen: Gert Diepeveen en Peter Fleurke

14.00 - 15.00 uur

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 18 september

Thema: Bladeren

14.00 -16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 23 oktober

Thema: Paddenstoelen

Op zoek naar paddenstoelen!

Na afloop gaan we een herfsttafel maken.

14.00 -16.00 uur, De Koppel en Gemeentebos

IVN gidsen: Gert Diepeveen en Peter Spijkerman

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Sijs snoept van vetbol.

Foto: Jan ten Brinke

Woensdag 20 november

Thema: Vogelvoer maken

14.00 -16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 18 december

Thema: Kerst

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Woensdag 27 december

Thema: Braakballen pluizen

IVN gidsen: Herman Hijink

14.00 – 16.00 uur, De Koppel

Voor info en opgave tel. 0523-273388

Mycena's op een sparrenkegel.

Foto: Peter Spijkerman.

Waar zijn mijn braakballen?

Foto: Bert Jonkhans

Natuurnieuws

Natuurlijk zwammen

Het was donderdag 1 november 2018.

Ik had beloofd om iets over paddenstoelen op papier te zetten voor De Hommel en vooral foto's.

De koffie was op en om 11.30 uur stond ik in het bos met camera en twee plakjes brood.

Tja 2018: het was een bijzonder jaar: zo droog en zoveel zon. Met vorig jaar vergeleken is het daardoor rampzalig voor de zwamliefhebbers.

Nou ja ... rampzalig?

De wandeling ging door een gemengd bos (loof- en naaldhout) in de buurtschap Vilsteren en duurde 2 uur. Alles wat ik op de foto heb vastgelegd stond vlak naast het wandelpad.

Het maken van de foto's duurde ook wel een dik half uur. Maar toch volop genoten van de herfstkleuren, de stilte en de prachtige zwammen die ik hier toch nog tegen mocht komen en niet te vergeten de kleine vogeltjes die zich te goed deden aan de zaden en aan het kleine "ongedierte" dat onder, op en tussen boomstammen en bladeren leeft. Zie de foto van de oude, zwarte reuzenzwam en het prachtige, verse exemplaar in deze tijd van het jaar.

Thuis nog een klein uurtje achter de microscoop gezeten en toen rusten. Leeftijd, hè?

Ik hoop dat deze foto's een bijdrage kunnen leveren aan een hobby die verslavend kan werken. Moeilijk door de vele soorten en doordat ze ook nog eens snel verkleuren door de weersveranderingen, blijven verrassingen niet uit. Maar fantastisch en fantasie liggen dicht bij elkaar, is mijn mening.

Met enige vorm van humor zag ik een zingende bovist, fluitende stuifzwammen en een drinkende boleet.

Zing, fluit, lach, kijk en bewonder.

Tekst en foto's: Gert Kremer

Reuzenzwam. Deze zitten altijd op beschadigingen van loofbomen, vaak beuk en eik

Reuzenzwam, heel oud

Een wants

Bladpootrandwants (*Leptoglossus occidentalis*) in Baalder.

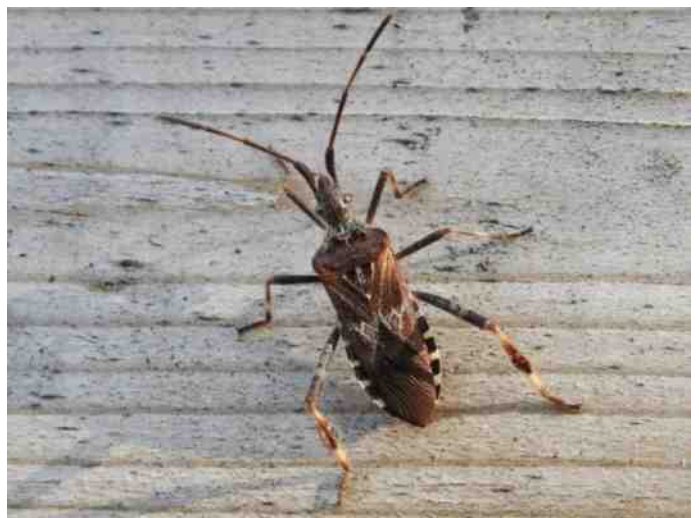
Deze van oorsprong Amerikaanse soort werd in 1999 voor het eerst aangetroffen in Europa (Italië) en sindsdien breidt dit insect zijn verspreidingsgebied sterk uit.

In ons land is het inmiddels een gewone soort en dat terwijl het nog maar 11 jaar geleden is dat het eerste exemplaar binnen onze landsgrenzen opdook.

Waar hij z'n Nederlandse naam aan dankt?

Check die achterpoten!

Tekst en foto: Julian Overweg, Nachtulinder werkgroep

De bladpootrandwants

Gallen

Gallen van twee galwespsoorten op één blad.
Aangetroffen aan de rand van het Kruserbrinkpark.

Tekst en foto: Julian Overweg, Nachtvliender werkgroep

JAAR VAN DE WULP

'De wulp kijkt naar zijn gulp':
een bekend ezelsbruggetje om de wulp aan zijn kromme,
naar beneden gebogen snavel te kunnen herkennen.
Het is de grootste steltlopersoort en geliefd om zijn prachtige,
jodelende baltszang.
De prachtige wulp is een kust- én weidevogel.
Uit de nieuwe Vogelatlas die november 2018 werd gepresenteerd,
blijkt dat het met kust- en weidevogels niet goed gaat in Nederland.
De oer-Hollandse wulp is dus op twee fronten de klos. Hij staat
hoog op de Rode Lijst.
Hulp voor de wulp is nodig.
Reden voor Sovon en Vogelbescherming om 2019 uit te roepen tot het
Jaar van de Wulp.

Wulpen in het Vechtpark
Foto gemaakt door Jan ten Brinke

Tiny Forest

7 december werd het eerste Tiny Forest in Hardenberg geplant

De locatie van het eerste Hardenbergse Tiny Forest is bekend! Het eerste minibosje werd geplant in het park Boesemeer in de Marslanden, tussen de tafeltennistafel en de skatebaan. Op 7 december werd het bos aangeplant samen met twee basisscholen. Na een feestelijke opening gingen kinderen uit groep 5 en 6 van basisschool De Kern en basisschool De Marsweijde de bomen en struiken planten, onder begeleiding van de hovenier. Buurtbewoners en andere geïnteresseerden mochten ook een boompje komen planten!

Een minibosje

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Het is een prettige plek voor vlinders, bijen, vogels en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. In het buitenlokaal leren kinderen alles over de natuur. Ook houden zij bij hoe snel het bos groeit. Buurtbewoners kunnen ook van het Tiny Forest genieten; het is een gezonde ontmoetingsplek in de buurt. De komende twee jaar zullen er in Hardenberg nog drie Tiny Forest's worden aangeplant. Waar die precies komen is nog niet bekend. Gemeenten door het hele land en IVN Natuureducatie realiseren de komende jaren honderd minibossen om zo de natuur dichterbij mensen te brengen.

Meer weten? Neem contact op met Sylvia Neutel van IVN Overijssel (s.neutel@ivn.nl).

3 december in de avond bij de buitenlamp wel twintig kleine wintervlinders, een gamma-uil en een wachtervliender.

Tekst en foto's: Lydia de Waard-Levöleger

Column

Pestvogels

Het bericht dat er pestvogels op een aantal plaatsen in Nederland zijn waargenomen, verspreidt zich even snel onder vogelspotters als de gevreesde ziekte, waarmee deze vogels geassocieerd worden. De naam dateert uit de middeleeuwen, toen men dacht dat deze vogels de pest mee namen. Ze komen echter naar ons land toe als er in hun leefgebied, Noord-Rusland en de bosrijke gebieden van Scandinavië, in de winter te weinig bessen te vinden zijn. Mijn kameraad en ik hebben nog nooit van ons leven een pestvogel gezien en haasten ons naar Ootmarsum. We volgen de aanwijzingen van de autonavigatie en die brengt ons tot onder de boom waar de vogels, volgens de berichtgeving op waarnemingen.nl, geregeld zitten. Zonder navigatie was het ook gelukt, want op straat en stoep staat een heel leger vogelspotters. Een gemêleerde groep, voornamelijk mannen en enkelen uitgedost in camouflagepakken, zoals die bij een militaire operatie gebruikt wordt. Ze turen met enorme kijkers in een rijk van bessen voorziene lijsterbes. "Ze kijken naar de verkeerde boom!" weet een man uit Almelo te vertellen. "Ze landen in die kale boom en duiken dan in een bessenstruik aan de voorzijde van dit hoekhuis!" Het legertje spotters hoort het ook en kijkt hem meewarig aan. Je ziet ze denken: "Weer zo'n betweter!"

Na uren turen is er plots beweging in de lucht en onrust op de straat. De pestvogels zijn gearriveerd en strijken neer in de bladerloze loofboom. Auto's willen passeren, maar als een vlucht blinde vinken stuift ieder naar een zijns inziens meest ideale plek. De rust is gauw terug gekeerd en enkel het mitrailleurachtige geluid van de fotocamera's is te horen. De vogels zijn niet echt schuw, poetsen zich uitvoerig en af en toe wordt er door een exemplaar een rondje gevlogen om vervolgens in de top van de boom te landen. Niet spectaculair, dit in tegenstelling met de prachtige verschijning en de fraaie kleuren. Plots vliegen er een paar naar het boompje aan de voorzijde van het hoekhuis en doen zich tegoed aan de grote, rode bessen. De vogelspotters, die onafgebroken naar de lijsterbes getuurd hebben, erkennen hun ongelijk, verplaatsen hun apparatuur en proberen ook een naar voedsel zoekende pestvogel te fotograferen.

Zo nu en dan passeren er buurtbewoners. Een enkel iemand maakt een praatje, maar de meesten kijken de groep aan met een niet begrijpend gezicht. Alle parkeerplaatsen bezetten, de stoep en de straat in bezit nemen en dat alleen maar voor een vluchtje vogels. Invasievogels verdwijnen net zo snel als ze gekomen zijn en met hen de van heinde en verre komende vogelspotters. Gelukkig maar dat het zo verloopt, het voorkomt dat de Ootmarsummers er de pest in krijgen.

Tekst en foto's: Henk van Duuren

Het 'bruiloftsorgaan' van de plant door Carl Linnaeus.

Het fraaie boek van L. Schoonhoven e.a., zie onder, geeft een mooie, oude kijk op bloemen en bevruchting. Het boek begint met de eerste verkenningen. Bloemen werden in het verleden gezien als sierlijke decoraties van de natuur. Pas eind 16e eeuw werd duidelijk dat door bestuiving met pollen (stuifmeelkorrels) zaadontwikkeling tot stand komt. Voordat dit algemeen erkend werd moest nog veel water door de academische rivier stromen. Carl Linnaeus (1707-1778) was hierbij belangrijk. Nadat hij kennis nam van een (achteraf onbelangrijk) proefschrift "Over de bruiloft der bomen" van G.W. van de Universiteit te Uppsala, schreef hij een zgn. 'tegenschrift' van 26 pagina's en geeft dit aan Olof Celsius, hoogleraar medicijnen en botanie. Die herkent de kwaliteit ervan en al snel krijgt (student nog) Linnaeus waardering van vakgenoten. Hij beschrijft in poëtische stijl de analogie tussen seksualiteit van planten en mensen. Vooral in kerkelijke kringen roept dit verontwaardiging op. De uitgesproken seksuele termen en zijn (latere) notities dat de mens ingedeeld moet worden bij de zoogdieren, en dus ook deel uitmaakte van de natuur, ontmoette veel kritiek.

Het bloemrijke proza van Linnaeus in het 'tegenschrift' is de moeite waard.

"In de lentetijd, als de lichte zon in ons zenit komt, wekt zij het leven op in alle lichamen, die in de harde winter traag en droefgeestig waren en beginnen alle vogels te kwinkeleren, die 's winters stil gezwegen hebben. Ja, de liefde grijpt de plant aan en onder hen houden mares zowel als fiminae, ja zelfs de hermafrodieten hun bruiloft, waarvan ik nu van plan ben te vertellen, terwijl ik op de genitalia van de plant zelf zal wijzen, welke vrouwelijk (fiminae), mannelijk (mares) of hermafrodiet zijn. Het blad van de bloem zelf draagt niets bij tot de verwekking, maar doet alleen dienst als bruidsbed, dat de Grote Schepper zo heerlijk heeft ingericht, met zulke edele bedgordijnen gestoffeerd en met zoveel aangename geuren geparfumeerd, opdat de bruidegom en zijn bruid daar hun bruiloft ogen vieren met des te groter intimiteit. Als het bed nu zo bereid is wordt het tijd, dat de bruidegom zijn geliefde bruid omhelst en haar zijn gaven offert; ik bedoel, dan ziet men hoe de testiculi zich openen en pulveren genitalium effunderen, dat op tubam valt en het ovarium bevrucht."

Tekst: G. Diepeveen

Naar L. Schoonhoven e.a. "Niet zonder elkaar. Bloemen en Insecten".

Wie is er bang voor de wolf.

Het is eind januari negentienveertig en eindelijk was de zon doorgebroken. Een groot gedeelte van Europa staat onder water. Veel Rivieren waren buiten hun oevers getreden door smeltende sneeuw en de enorme hoeveelheid regen die maandenlang naar beneden kwam. In het gehele grensgebied had Nederland hier last van. Niet alleen het water kwam de grens over, maar veel dieren waren op de vlucht geslagen en zochten een veilig heenkomen. Wij woonden in die tijd in het zuiden van het land en zoals we gewend waren maakte we regelmatig een boswandeling. Op deze droge zondag liepen mijn zoon en ik samen met ons kleine hondje richting Hilvarenbeek. Met de auto was er geen doorkomen aan omdat het water nog steeds over de weg stroomde. Het was een flinke wandeling en we besloten direct het dichte gemende bos in te lopen. Er was geen echt pad en we moesten regelmatig bukken voor lage overhangende takken, af en toe keek ik achterom en zag dat onze Tippie braaf aan zijn riempje achter ons aan kuierde. We stonden plotseling bij een diepe greppel onder hoge sparren en ik zag wat grote dennenappels liggen, leuk voor thuis dacht ik en wilde er een paar meenemen. Het was erg glibberig en we konden er niet goed bijkomen en besloten verder langs de greppel te lopen en gingen steeds dieper het bos in. Jammer genoeg had de zon plaats gemaakt voor donkere wolken en dat gaf een onbehaaglijk en kil gevoel alsof het slechte weer terugkwam. Ik hoopte maar dat we de weg straks weer terug konden vinden. Ineens stonden we op een open plek en zag opnieuw van die grote dennenappels liggen. We bukten om ze op te rapen terwijl Tippie er eens lekker bij ging liggen. Plotseling liepen de rillingen over mijn rug en kreeg ik het koud. De sfeer was ineens omgeslagen en ik voelde dat mijn zoon in mijn arm kneep en zachtjes zei: "Niet omdraaien! Niet gillen! Niet rennen! Hou de riem vast!". Maar het stomme was je keek toch achterom en daar stond hij, de wolf! Zijn bek een stukje open en de oren schuin naar achteren. Zijn gegrom werd steeds serieuzer dus blijven staan was geen optie. Het schoot door mij heen arme hond daar had hij zin in. Ineens ben je doodsbang voor een wolf, die opgejaagd is door het wassende water. Hij kon er niets aandoen en had geen idee waar hij was. De dreiging was groot en de paniek sloeg toe. We renden zo hard als we konden het bos door, vielen in de greppel en trokken aan de riem, Tippie zweefde een halve meter boven de grond en vond dit spelletje niet grappig. Later in de middag zijn we naar de politie gegaan en deden ons verhaal. We waren best wel wat van slag en gingen terug naar de plek des onheils met de boswachter. Uitgebreid sporenonderzoek volgde en het ging inderdaad om een verdwaalde wolf. Dit overkwam ons 23 jaar geleden, toen nog onbekend maar anno 2018 actueel. Toen waren wij wel bang van de wolf.

Jacqueline Sloomweg

Een grote boze wolf???

Voor u gelezen op Nature Today

6 December 2018

De kleine wintervlinder vliegt in de grootste aantallen van half november tot half december. In week 49 leek de soort op haar piek te zijn. Vooral op de zandgronden ging het om grote aantallen van soms duizenden vlinders.

Overal op de hogere zandgronden en in de duinen is de kleine wintervlinder zeer algemeen, maar ook op klei- en veengronden kun je ze vinden. Hier zijn de aantallen wel veel kleiner dan op het zand. De soort fluctueert, zoals alle insecten, nogal van jaar tot jaar, maar dit jaar lijkt hij weer veel aanwezig.

Om ze te zien te krijgen moet je vanaf een uurtje na zons- ondergang, dus dat is nu vanaf half zes, met een zaklamp bomen afzoeken. De zomereik is favoriet. De mannetjes van de kleine wintervlinder zitten dan tegen de stam, waarbij ze meestal hun vleugels gesloten houden zodat ze als een soort van vlaggetjes te zien zijn. Die mannetjes wachten daar op de vrouwtjes.

Tekst en foto: Kars Veling, de Vlinderstichting

Man en vrouw kleine wintervlinder parend

Bedankt

Adverteerders

Het bestuur en de redactie bedanken alle adverteerders die het afgelopen jaar met hun bijdrage De Hommel mogelijk hebben gemaakt

Recept voor de koude dagen

Een maaltijdsoep voor kouder weer

Bakken in olie: snippers gesneden ui, teen knoflook, doe daarna gerookte (vegetarische) spekjes erbij, vervolgens een in plakjes gesneden winterpeen, een halve knolselderij in blokjes, een prei in reepjes. Alles in deze volgorde. Een blik (of verse) tomatenblokjes, een liter bouillon en een blik bruine bonen. Ik had zelf een

pond woudbonen geweekt en gekookt. De helft gepureerd met de andere helft in de pan. Je kunt er een (vegetarische) worst in plakjes bij doen. Peterselie tot slot.

Nou daar krijg je het lekker warm van!!

Een lezer.

Dé kindercamping van Nederland!

Sprookjescamping
DE VECHTSTREEK

- ★ Elke dag animatie
- ★ 10 Sprookjesfiguren
- ★ ANWB Top Camping 2018
- ★ Binnenzwembad
- ★ Binnenspeeltuin
- ★ Voor kinderen t/m 10 jaar

Meer informatie op www.sprookjescamping.nl

Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur:

Voorzitter/dagelijks bestuur	Jacobien Dijkstra
Vice-voorzitter/dagelijks bestuur	Jaap Muilwijk
Penningmeester/dagelijks bestuur	Hans Soer
Algemeen bestuurslid	John Roeden
Algemeen bestuurslid	Janny Leenheer
Algemeen bestuurslid	Bertil Haring
Algemeen bestuurslid	Julian Overweg

Ledenadministratie: Janny Leenheer

e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Redactie De Hommel: Cock Slootweg, Lambert Zandman en Baukje Reitsma

e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Afdelingssecretaresse: Baukje Reitsma

Correspondentieadres: Anerveenseweg 25, 7788 AG, Anerveen

Tel.nummer: 0524-562444

e-mailadres IVN afdeling: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Website: ivnhardenberg.nl

De Werkgroepen

Werkgroep Duurzaamheid	Miriam Gerrits
Werkgroep Excursies/PR	John Roeden
Werkgroep Groene Visite	Aart Bentsink
Werkgroep Kraam	Ineke Rood-Opzitter
Werkgroep Landschapsonderhoud	Peter Fleurke
Werkgroep Nestkasten	Fam. Lambers
Werkgroep Padden/amfibieën	Marinus Oogjes
Werkgroep Paddenstoelen	Lydia de Waard-Levöleger
Werkgroep Planten	Peter Fleurke
Werkgroep Nachtvinders	Rutger Bremer
Werkgroep Vogels	Julian Overweg
Contactpersoon Jeugd	Yolande v.d Aa
Contactpersoon Bijen	Gerrit Hankamp

verrassend
&
origineel

**ROEL
VANDENBIGGELAAR**

BLOEMEN & WONEN & CADEAUS

EUROPAWEG 21-23
7772 BN HARDENBERG
TELEFOON 0523-271400

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

A World Of Color
FOTORAMA

Adm. Helfrichstraat 35, Hardenberg-Tel.0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (via 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto(zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruintoon.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurwamen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven

SPECTOR certification

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

Slatman's koek
Originele Saksische kruidkoek

Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67 Anerveensweg 34
Hardenberg Ane/Gramsbergen

Bakkerij Slatman ONZE PRODUCTEN ZIJN GEMAKKEN NATUUR.
NATUURLIJK GOED!

Ane Bruid - Koek - Specialiteitenbakkerij Slatman Hardenberg

**BAALDERBORG
GROEP**

lééf je leven

Kafo & Ambacht

Streekproductenwinkel De Baander
Ontdek het gezellige winkeltje van
Hardenberg in het prachtige historische
pand met leuke gifts en (h)eerlijke
streekproducten en beleef de smaak
van vroeger!

De Baander, Krommesteeg 1
7772 AV, Hardenberg
Tel. 0523-273755

Facebook: streekproducten de baander

ProVOET

Voetsalon Lianne
Medisch- en oncologisch
voetzorgverlener

Lianne Dijkstra
Orionlaan 8
7771 EK Hardenberg
0523-263025
www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

VETOS
IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink
Rheezeweg 40a
7771 TG Hardenberg
0523-264456
www.autoveurink.nl

Hout voor de koude dagen

Verkrijgbaar bij onze vereniging!
Bel voor informatie en prijzen:
06-20009596.

Iedere natuurliefhebber is van harte welkom bij het IVN!

U ontvangt dan 4 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel" en 4 x per jaar het blad in kleur "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

U mag gratis meedoen aan alle excursies en andere IVN verenigingsactiviteiten en U kunt meedoen aan ons vrijwilligerswerk.

U ondersteunt onze vereniging met de volgende contributietarieven per jaar:

Per 1 januari 2019 bedraagt de contributie € 24,00 voor leden. Huisgenoot-leden € 6,00, 3e uit één gezin € 3,00. Jeugdleden € 6,00, 2e uit één gezin € 3,00. Donateurs € 10,00.

Het lidmaatschapsjaar loopt vanaf 1 januari t/m 31 december. Opzeggingen vóór 15 november bij de ledenadministratie, die bijgehouden wordt door mevr. Janny Leenheer (adresgegevens zie vorige pagina). De contributie wordt jaarlijks per automatisch incasso geïnd. Het lidmaatschap begint zodra de door u getekende machtigingskaart door de ledenadministratie is ontvangen.

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.